

An In-Depth Analysis of Teaching-Learning Components in Elementary Teachers' Performance: A Comparison of Farhangian University Graduates and Article 28 Trainees

Hasan Rahimi^{*1}, Zahra Rahnama²

¹ Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, Tehran, Iran

² Department of Counseling and Psychology, Farhangian University, Tehran, Iran.

* Corresponding author: rahimi@cfu.ac.ir

Received: 2025-12-20

Accepted: 2025-02-24

Publication: 2026-05-22

Abstract

Background and Objectives: The teaching-learning process is the core of the teaching profession and the most important factor influencing the quality of education. While previous research has generally compared the overall performance of teachers trained through two main pathways in Iran (Farhangian University's four-year program and Article 28's one-year program), a detailed component-level analysis of the teaching-learning process is lacking. This study aims to conduct an in-depth, component-wise comparison of 12 specific teaching-learning indicators between these two groups of elementary school teachers and prioritize improvement areas based on effect sizes. **Methods:** This applied research employed a causal-comparative design with an evidence-based evaluation approach. The statistical population included all elementary schools in Tehran that had both groups of teachers with at least three years of experience. A sample of 162 schools was selected through cluster random sampling from the four geographical regions of Tehran. Data were extracted from Barati's Job Performance Questionnaire (2010), specifically the 12 items comprising the "teaching-learning" component. Items were scored on a 5-point Likert scale (1 = very high, 5 = very low), meaning lower scores indicate better performance. Descriptive statistics (mean, standard deviation) and inferential statistics (independent t-test and Cohen's d effect size) were used for data analysis with SPSS 26. **Findings:** Farhangian University graduates demonstrated significantly better performance on all 12 teaching-learning indicators ($p < 0.05$). The largest significant differences were observed in "attention to students' individual needs and differences" ($t = -22.17$, $p < 0.001$, $d = 2.47$) and "providing appropriate learning opportunities based on students' interests and talents" ($t = -17.89$, $p < 0.001$, $d = 1.99$). The smallest difference was found in "establishing classroom discipline and participatory management with adequate mastery" ($t = -3.78$, $p < 0.05$, $d = 0.42$). Effect sizes were large (above 0.8) for most indicators, indicating strong practical significance. Based on effect size ranking, the priority areas for improving Article 28 programs are: attention to individual differences (critical), providing appropriate learning opportunities (critical), encouraging students' active participation in learning activities (very high), and lesson plan implementation (very high). **Conclusion:** The coherent curriculum and extensive, gradual practicum in Farhangian University's four-year program lead to significantly superior performance in teaching-learning components compared to the one-year Article 28 training. The effect size ranking provides a clear roadmap for targeted revision of Article 28 programs, with priority given to strengthening high-priority indicators.

Keywords: Teaching-Learning, Professional Performance, Farhangian University, Article 28, Elementary Education

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Rahimi, H & Rahnama, Z. (2026). An In-Depth Analysis of Teaching-Learning Components in Elementary Teachers' Performance: A Comparison of Farhangian University Graduates and Article 28 Trainees. *JNACE*, 8(1): 17-27.

واکاوی مؤلفه‌های یاددهی-یادگیری در عملکرد معلمان ابتدایی: مقایسه دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸

حسن رحیمی^{۱*}، زهرا رهنما^۲

^۱ گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

^۲ گروه آموزشی مشاوره و روانشناسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: rahimi@cfu.ac.ir

تاریخ چاپ مقاله: ۱۴۰۵/۰۳/۰۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۲/۰۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۹/۲۹

چکیده

پیشینه و اهداف: فرآیند یاددهی-یادگیری هسته مرکزی حرفه معلمی و مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر کیفیت آموزش است. پژوهش‌های پیشین عمدتاً به مقایسه کلی عملکرد دو گروه از معلمان (دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸) پرداخته‌اند، اما تحلیل مؤلفه‌ای و عمیق این فرآیند مغفول مانده است. هدف این مطالعه، واکاوی و مقایسه ۱۲ شاخص عینی مؤلفه یاددهی-یادگیری در عملکرد معلمان ابتدایی این دو گروه و اولویت‌بندی حوزه‌های نیازمند بهبود بر اساس اندازه اثر است. روش‌ها: این پژوهش کاربردی با روش علی-مقایسه‌ای و رویکرد ارزشیابی مبتنی بر شواهد اجرا شد. جامعه آماری شامل کلیه مدارس ابتدایی شهر تهران دارای هر دو گروه معلم با حداقل ۳ سال سابقه بود. نمونه‌ای به حجم ۱۶۲ مدرسه با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از مناطق چهارگانه تهران انتخاب شد. داده‌ها از پرسشنامه عملکرد شغلی براتی (۱۳۸۹) استخراج و با آزمون تی مستقل و اندازه اثر d کوهن تحلیل شد. یافته‌ها: دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در تمامی ۱۲ شاخص یاددهی-یادگیری عملکرد بهتری داشتند ($p < 0.05$) بیشترین تفاوت معنادار در شاخص‌های «توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان» ($d = 0.47$, $p < 0.001$) و «فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان» ($d = 0.99$, $p < 0.001$) و کمترین تفاوت در شاخص «برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی» ($p < 0.05$)، مشاهده شد. بر اساس رتبه‌بندی اندازه اثر، اولویت‌های بهبود برای برنامه‌های ماده ۲۸ عبارتند از: توجه به تفاوت‌های فردی (بحرانی)، فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری (بحرانی)، ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال (بسیار بالا) و کاربرست طرح درس (بسیار بالا). نتیجه‌گیری: برنامه درسی منسجم و کارورزی گسترده در دانشگاه فرهنگیان منجر به برتری معنادار در مؤلفه‌های یاددهی-یادگیری شده است. رتبه‌بندی شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر، نقشه راه روشنی برای بازنگری هدفمند برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: یاددهی-یادگیری، عملکرد حرفه‌ای، دانشگاه فرهنگیان، ماده ۲۸، آموزش ابتدایی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: رحیمی، حسن و رهنما زهرا (۱۴۰۵). واکاوی مؤلفه‌های یاددهی-یادگیری در عملکرد معلمان ابتدایی: مقایسه دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۸ (۱): ۱۷-۲۷.

مقدمه

فرآیند یاددهی-یادگیری به مثابه قلب تپنده نظام آموزشی، عرصه‌ای است که کیفیت عملکرد معلم در آن به صورت مستقیم تجلی می‌یابد. این فرآیند صرفاً به انتقال دانش خلاصه نمی‌شود، بلکه شبکه‌ای درهم‌تنیده از کنش‌های حرفه‌ای شامل

طراحی آموزشی، مدیریت کلاس، ایجاد انگیزه، توجه به تفاوت‌های فردی، کاربرست فناوری و ارزشیابی مستمر را در بر می‌گیرد (Zeplin, Husada, Nyoman, Jenny, & Widjojo, 2019; Hattie, 2012). پیچیدگی این فرآیند به حدی است که صاحب‌نظرانی مانند Borich (2017) و Darling-

مرتبط هستند. (Zeplin et al (2019) با تأکید بر سه مؤلفه مدیریت کلاس، رشد حرفه‌ای و تسلط دانشگاهی، به این نتیجه رسیدند که شاخص‌های مرتبط با مدیریت کلاس و تسلط بر محتوا بیشترین تأثیر را بر رضایت دانش‌آموزان دارند. Darling-Hammond (2006) در مطالعه خود بر روی برنامه‌های موفق تربیت معلم، به این نتیجه رسید که برنامه‌های اثربخش آنهایی هستند که دانش‌جو معلم را در معرض کارورزی گسترده و بازخورد مستمر در زمینه طراحی و اجرای تدریس قرار می‌دهند. Borich (2017) در مدل آموزش اثربخش خود، شاخص‌هایی مانند شفافیت تدریس، تنوع آموزشی و وقت‌گذاری معلم برای آموزش را به عنوان مهارت‌های اساسی معرفی کرد. Kunter et al (2013) در مطالعه خود بر روی دانش حرفه‌ای معلمان، نشان دادند که دانش محتوایی-آموزشی^۱ مهم‌ترین پیش‌بین‌کننده کیفیت تدریس است.

در ایران، محمدی و احمدی (۱۴۰۱) در یک مطالعه کیفی، شاخص‌های شایستگی حرفه‌ای معلمان ابتدایی را شامل «دانش محتوایی»، «مهارت‌های تدریس» و «توانایی مدیریت کلاس» شناسایی کردند که دو شاخص اخیر مستقیماً با فرآیند یاددهی-یادگیری مرتبط هستند. حسین‌زاده، مهرمحمدی، موسی‌پور (۱۳۹۸) با تأکید بر رویکرد تربیت معلم فکور، «طراحی درس» و «اجرای تدریس» را به عنوان مهم‌ترین حوزه‌های کارورزی معرفی کردند. دانش‌پژوه و فرزاد (۱۳۸۵) در ارزیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی، به این نتیجه رسیدند که بسیاری از معلمان در شاخص‌هایی مانند «طراحی آموزشی» و «ایجاد انگیزه» ضعف دارند. کریمی، رستگار و حجازی (۱۴۰۲) در مطالعه خود به بررسی رابطه بین باورهای خودکارآمدی و کیفیت تدریس معلمان پرداختند و نشان دادند که معلمان با خودکارآمدی بالاتر، در شاخص‌های یاددهی-یادگیری عملکرد بهتری دارند.

در زمینه مقایسه دو گروه معلم (فرهنگیان و ماده ۲۸)، پژوهش‌ها به نتایج قابل توجهی دست یافته‌اند. دهقان و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در شاخص‌های «برنامه‌ریزی» و «طراحی آموزشی» عملکرد بهتری دارند. خسروی (۱۴۰۰) با روش کیفی به این نتیجه رسید که مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در شاخص‌های «مدیریت کلاس» و «اجرای تدریس» با چالش‌های جدی مواجه هستند. رحیمی و ثامنی (۱۴۰۲) نیز در پژوهشی با رویکرد پدیدارشناسی، تجارب زیسته معلمان ماده ۲۸ را واکاوی کرده و به این نتیجه رسیدند که این معلمان در شاخص‌های «طراحی آموزشی» و «ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان» با دشواری‌های متعددی روبه‌رو هستند. احمدی و صمدی (۱۴۰۳) در مطالعه‌ای با عنوان

Hammond (2006) بر ضرورت تربیت تدریجی و نظام‌مند معلمان برای کسب شایستگی‌های لازم در این حوزه تأکید کرده‌اند. در ایران، دو مسیر اصلی برای تربیت معلمان ابتدایی وجود دارد: نخست، دانشگاه فرهنگیان با دوره چهارساله و کارورزی گسترده؛ دوم، ماده ۲۸ اساتذمه دانشگاه فرهنگیان که به جذب فارغ‌التحصیلان سایر دانشگاه‌ها و تربیت آنان در دوره‌ای یک‌ساله می‌پردازد. پرسش اساسی این است که آیا این دو مسیر، معلمان را به طور یکسان برای ایفای نقش‌های چندگانه در فرآیند یاددهی-یادگیری آماده می‌کنند؟

پژوهش‌های پیشین عمدتاً به مقایسه کلی این دو گروه پرداخته و برتری دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان را در مؤلفه‌های کلان گزارش کرده‌اند (دهقان، مقدسی، کاشف و رهنما، ۱۴۰۱؛ خسروی، ۱۴۰۰). اما این پرسش همچنان باقی است که این برتری کلی در کدام یک از شاخص‌های عینی و عملیاتی فرآیند یاددهی-یادگیری پررنگ‌تر است؟ برای مثال، آیا تفاوت در «کاربست طرح درس» بیشتر است یا در «ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال»؟ آیا مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در «توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی» ضعف بیشتری دارند یا در «به‌کارگیری فناوری‌های نوین آموزشی»؟ پاسخ به این پرسش‌ها برای طراحی برنامه‌های جبرانی و بازنگری هدفمند در دوره‌های مهارت‌آموزی حیاتی است (Kunter, Klusmann, Baumert, Richter, Voss & Hachfeld, 2013).

پژوهش حاضر با هدف پر کردن این شکاف تحقیقاتی، به واکاوی عمیق و مؤلفه‌ای فرآیند یاددهی-یادگیری می‌پردازد. نوآوری این مطالعه در سه جنبه خلاصه می‌شود: نخست، تحلیل ۱۲ شاخص عینی این فرآیند به صورت مجزا؛ دوم، رتبه‌بندی این شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر تفاوت‌ها؛ سوم، ارائه اولویت‌های بهبود مشخص برای برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ بر اساس یافته‌های کمی. پرسش‌های پژوهش عبارتند از: ۱) آیا بین دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در هر یک از ۱۲ شاخص یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد؟ ۲) اندازه اثر این تفاوت‌ها در کدام شاخص‌ها بیشتر است؟ ۳) اولویت‌های بهبود برای برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ بر اساس رتبه‌بندی شاخص‌ها کدامند؟

مطالعه پیشینه نشان می‌دهد که مؤلفه‌های یاددهی-یادگیری در پژوهش‌های داخلی و خارجی از ابعاد گوناگون مورد توجه قرار گرفته‌اند. در سطح بین‌المللی، (Hattie (2012 در متاآنالیز خود بر روی عوامل مؤثر بر یادگیری، شش مؤلفه اصلی تدریس اثربخش را شامل بازخورد، رابطه معلم-دانش‌آموز، آموزش مستقیم، راهبردهای شناختی، مدیریت کلاس و مداخلات رفتاری معرفی کرد که همگی با شاخص‌های یاددهی-یادگیری

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه عملکرد شغلی معلمان بود که توسط براتی (۱۳۸۹) طراحی و اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۵ گویه و ۶ مؤلفه است که در این پژوهش تنها مؤلفه «یاددهی-یادگیری» با ۱۲ گویه (شاخص) مورد تحلیل قرار گرفته است. شاخص‌های این مؤلفه عبارتند از: کاربست طرح درس، مدیریت بهینه زمان، سازماندهی فعالیت‌های یادگیری، فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد، ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال، به‌کارگیری فناوری‌های نوین آموزشی، برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس، توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی، ایجاد انگیزش تحصیلی، تأکید بر فعالیت‌های گروهی، استفاده از روش‌های تدریس فراگیرمحور، و طراحی تکالیف پژوهشی. گویه‌ها بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱=خیلی زیاد تا ۵=خیلی کم) نمره‌گذاری شده‌اند؛ بنابراین نمرات پایین‌تر نشان‌دهنده عملکرد بهتر است. روایی پرسشنامه در پژوهش اسماعیل‌نیا میدانی (۱۳۹۲) با استفاده از روایی محتوایی و صوری مناسب ارزیابی شده و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ برای کل پرسشنامه و برای مؤلفه یاددهی-یادگیری ۰/۸۹ محاسبه شده است. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ برای مؤلفه یاددهی-یادگیری ۰/۹۱ به دست آمد که بیانگر پایایی عالی است.

شیوه اجرای پژوهش

پس از دریافت مجوزهای لازم از اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران و اخذ رضایت آگاهانه از مدیران مدارس، پرسشنامه‌ها توسط مدیران مدارس منتخب برای دو معلم (یک دانش‌آموخته دانشگاه فرهنگیان و یک مهارت‌آموز ماده ۲۸) تکمیل گردید. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و آمار استنباطی (آزمون تی مستقل) با نرم‌افزار SPSS 26 استفاده شد. همچنین برای تعیین اهمیت عملی تفاوت‌ها، اندازه اثر d کوهن با استفاده از فرمول $d = 2t / \sqrt{df}$ محاسبه گردید. سطح معناداری برای آزمون فرضیه‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، ۳۲۴ معلم شامل ۱۶۲ دانش‌آموخته دانشگاه فرهنگیان و ۱۶۲ مهارت‌آموز ماده ۲۸ از ۱۶۲ مدرسه ابتدایی شهر تهران مشارکت داشتند. از میان دانش‌آموختگان فرهنگیان، ۷۲/۸ درصد زن و ۲۷/۲ درصد مرد با میانگین سنی ۳۱/۴ سال و میانگین سابقه تدریس ۷/۱ سال بودند. در گروه مهارت‌آموزان

«بررسی تطبیقی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان ابتدایی»، تفاوت معناداری در مؤلفه‌های دانش محتوایی و مهارت‌های تدریس بین دو گروه گزارش کردند.

در پژوهشی جدیدتر، درویشی و نبوی (۱۴۰۴) نشان دادند که از لحاظ ابعاد صلاحیت حرفه‌ای، بعد صلاحیت نگرشی در مهارت‌آموزان ماده ۲۸ بیشتر از دانش‌جومعلمان است، اما در شاخص‌های عملیاتی یاددهی-یادگیری، دانش‌جومعلمان فرهنگیان عملکرد بهتری دارند. قنبریان قلندر، صالحی و امینی‌فر (۱۴۰۳) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین چالش‌های مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در «پیوند نظریه و عمل»، «طراحی آموزشی» و «مدیریت کلاس» متمرکز است. آخس و دباغ امینی (۱۴۰۲) نیز نارضایتی مهارت‌آموزان از برنامه درسی اجراشده را گزارش کردند که این نارضایتی به‌ویژه در شاخص‌های «روش‌های تدریس» و «راهبردهای اجرایی» بیشتر بود. اسماعیل‌نیا، محمدی و محمدی (۲۰۲۵) در مطالعه تطبیقی خود، تفاوت معناداری در شایستگی‌های حرفه‌ای دو گروه گزارش کردند و بر ضرورت توجه به شاخص‌های عملیاتی تأکید نمودند.

مرور پیشینه نشان می‌دهد که اگرچه پژوهش‌های متعددی به بررسی شاخص‌های یاددهی-یادگیری پرداخته‌اند، اما کمتر مطالعه‌ای این شاخص‌ها را به صورت یکجا و با رویکرد مقایسه‌ای بین دو گروه اصلی تربیت معلم در ایران تحلیل کرده است. همچنین، رتبه‌بندی این شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر تفاوت‌ها و ارائه اولویت‌های بهبود مشخص، نوآوری این پژوهش محسوب می‌شود.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است که با رویکرد ارزشیابی مبتنی بر شواهد اجرا شد. جامعه آماری شامل کلیه مدارس ابتدایی شهر تهران بود که از میان ۲۰۶۵ مدرسه ابتدایی، ۲۸۲ مدرسه واجد شرایط (دارای هر دو گروه معلم با حداقل ۳ سال سابقه تجربی) شناسایی شدند. بر اساس جدول مورگان، ۱۶۲ مدرسه با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای از مناطق چهارگانه جغرافیایی تهران (شمال، شرق، غرب، جنوب) انتخاب شدند. معیارهای ورود به نمونه شامل: داشتن حداقل ۳ سال سابقه تدریس، اشتغال در مقطع ابتدایی، و وجود هر دو گروه معلم در مدرسه بود. معیار خروج نیز عدم تمایل به همکاری یا تکمیل ناقص پرسشنامه تعیین شد. این روش‌شناسی به گونه‌ای طراحی شده است که سایر پژوهشگران بتوانند با همان جزئیات، مطالعه را در سایر مناطق تکرار کنند.

آزمون لون). برای بررسی وضعیت عملکرد حرفه‌ای معلمان در مؤلفه یاددهی-یادگیری، میانگین و انحراف معیار نمرات دو گروه در ۱۲ شاخص این مؤلفه محاسبه شد. نتایج در جدول ۱ ارائه شده است.

ماده ۲۸، ۶۷،۳ درصد زن و ۳۲،۷ درصد مرد با میانگین سنی ۳۴/۲ سال و میانگین سابقه تدریس ۹/۸ سال حضور داشتند. آزمون‌های اولیه نشان داد که مفروضه‌های نرمالیتی و همگنی واریانس برای تمامی شاخص‌ها برقرار است ($p < 0.05$) در

جدول ۱. آمار توصیفی شاخص‌های یاددهی-یادگیری

شاخص‌های یاددهی-یادگیری	گروه	میانگین	انحراف معیار
کاربست طرح درس در فرایند تدریس	فرهنگیان	۱/۷۱	۰/۵۵
	ماده ۲۸	۲/۹۳	۰/۸۲
مدیریت بهینه زمان و پایبندی به بودجه‌بندی تدریس	فرهنگیان	۱/۶۶	۰/۴۸
	ماده ۲۸	۲/۷۱	۰/۷۴
سازماندهی فعالیت‌های یادگیری متناسب با اهداف درس	فرهنگیان	۱/۵۶	۰/۵۳
	ماده ۲۸	۲/۵۷	۰/۷۷
فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان	فرهنگیان	۱/۳۸	۰/۶۷
	ماده ۲۸	۲/۸۷	۰/۸۱
ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال در فعالیت‌های یادگیری	فرهنگیان	۱/۶۷	۰/۵۷
	ماده ۲۸	۲/۹۲	۰/۷۲
به‌کارگیری مؤثر فناوری‌های نوین آموزشی و ابزارهای کمک‌آموزشی	فرهنگیان	۱/۶۹	۰/۴۷
	ماده ۲۸	۲/۷۴	۰/۷۶
برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی	فرهنگیان	۱/۴۴	۰/۵۴
	ماده ۲۸	۲/۲۹	۱/۲۶
توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در جهت رفع مشکلات آنان	فرهنگیان	۱/۷۱	۰/۴۵
	ماده ۲۸	۳/۰۲	۰/۵۹
ایجاد انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان	فرهنگیان	۱/۵۵	۰/۵۸
	ماده ۲۸	۲/۲۲	۰/۸۵
تأکید بر فعالیت‌های گروهی و یادگیری مشارکتی	فرهنگیان	۱/۸۴	۱/۰۲
	ماده ۲۸	۲/۶۵	۰/۷۶
استفاده از روش‌های تدریس فراگیرمحور متناسب با موضوع درس	فرهنگیان	۲/۰۶	۰/۶۶
	ماده ۲۸	۲/۹۵	۰/۶۱
طراحی تکالیف پژوهشی متناسب با محتوای درس	فرهنگیان	۱/۵۹	۰/۵۶
	ماده ۲۸	۲/۵۶	۰/۷۳

برای بررسی معناداری تفاوت میانگین‌های دو گروه در این شاخص‌ها، از آزمون تی مستقل استفاده شد. نتایج این تحلیل همراه با اندازه اثر در جدول ۲ ارائه شده است.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین نمرات دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در تمامی ۱۲ شاخص یاددهی-یادگیری پایین‌تر (نشان‌دهنده عملکرد بهتر) از مهارت‌آموزان ماده ۲۸ است.

جدول ۲. نتایج آزمون تی مستقل و اندازه اثر برای مقایسه شاخص‌های یاددهی-یادگیری

شاخص	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری	اندازه اثر (d کوهن)
کاربست طرح درس در فرایند تدریس	-۱۵/۵۶	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۱/۷۳
مدیریت بهینه زمان و پابندی به بودجه‌بندی تدریس	-۱۴/۸۸	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۱/۶۶
سازماندهی فعالیت‌های یادگیری متناسب با اهداف درس	-۱۳/۴۸	۳۲۲	۰/۰۰۳	۱/۵۰
فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان	-۱۷/۸۹	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۱/۹۹
ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال در فعالیت‌های یادگیری	-۱۷/۱۱	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۱/۹۱
به‌کارگیری مؤثر فناوری‌های نوین آموزشی و ابزارهای کمک آموزشی	-۱۴/۸۸	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۱/۶۶
برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی	-۳/۷۸	۳۲۲	۰/۰۳۵	۰/۴۲
توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در جهت رفع مشکلات آنان	-۲۲/۱۷	۳۲۲	>۰/۰۰۱	۲/۴۷
ایجاد انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان	-۸/۲۷	۳۲۲	۰/۰۰۷	۰/۹۲
تأکید بر فعالیت‌های گروهی و یادگیری مشارکتی	-۸/۰۴	۳۲۲	۰/۰۰۸	۰/۹۰
استفاده از روش‌های تدریس فراگیرمحور متناسب با موضوع درس	-۱۲/۱۲	۳۲۲	۰/۰۰۴	۱/۳۵
طراحی تکالیف پژوهشی متناسب با محتوای درس	-۱۳/۹۲۹	۳۲۲	۰/۰۰۳	۱/۴۸

عنوان اثر بزرگ، بین ۰/۵ تا ۰/۸ به عنوان اثر متوسط و کمتر از ۰/۵ به عنوان اثر کوچک طبقه‌بندی می‌شود. بیشترین اندازه اثر مربوط به شاخص‌های «توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان» ($d=2/47$)، «فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان» ($d=1/99$)، «ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال» ($d=1/91$) و «کاربست طرح درس» ($d=1/73$) است. کمترین اندازه اثر مربوط به شاخص «برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی» ($d=0/42$) است که اندازه اثر متوسطی را نشان می‌دهد.

نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که در تمامی ۱۲ شاخص یاددهی-یادگیری، تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد ($p < 0/05$) با توجه به مقادیر t منفی و میانگین‌های گزارش‌شده در جدول ۱، می‌توان نتیجه گرفت که دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان به‌طور معناداری عملکرد بهتری نسبت به مهارت‌آموزان ماده ۲۸ دارند. اندازه اثر در اکثر شاخص‌ها بزرگ (بیش از ۰/۸) است که نشان‌دهنده اهمیت عملی و آموزشی بسیار بالای این تفاوت‌هاست. بر اساس معیار کوهن، اندازه اثر بالای ۰/۸ به

جدول ۳. رتبه‌بندی شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر (اولویت‌های بهبود)

رتبه	شاخص	اندازه اثر d	اولویت بهبود
۱	توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در جهت رفع مشکلات آنان	۲/۴۷	بحرانی
۲	تدریس فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان	۱/۹۹	بحرانی
۳	ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال در فعالیت‌های یادگیری	۱/۹۱	بسیار بالا
۴	کاربست طرح درس در فرایند	۱/۷۳	بسیار بالا
۵	مدیریت بهینه زمان و پابندی به بودجه‌بندی تدریس	۱/۶۶	بالا
۶	به‌کارگیری مؤثر فناوری‌های نوین آموزشی و ابزارهای کمک آموزشی	۱/۶۶	بالا
۷	سازماندهی فعالیت‌های یادگیری متناسب با اهداف درس	۱/۵۰	بالا
۸	طراحی تکالیف پژوهشی متناسب با محتوای درس	۱/۴۸	بالا
۹	استفاده از روش‌های تدریس فراگیرمحور متناسب با موضوع درس	۱/۳۵	متوسط

رتبه	شاخص	اندازه اثر d	اولویت بهبود
۱۰	ایجاد انگیزش تحصیلی در دانش‌آموزان	۰/۹۲	متوسط
۱۱	تأکید بر فعالیت‌های گروهی و یادگیری مشارکتی	۰/۹۰	متوسط
۱۲	برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی	۰/۴۲	پایین

بازخورد بگیرند و مهارت خود را در انطباق تدریس با نیازهای متنوع دانش‌آموزان بهبود بخشند. این یافته با مدل دانش محتوایی-آموزشی (Shulman (1987); Kunter et al (2013) همخوانی دارد که بر اهمیت تلفیق دانش محتوا و دانش آموزش تأکید می‌کنند. در مقابل، مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در دوره یک‌ساله با حجم انبوهی از مفاهیم نظری مواجه می‌شوند و فرصت کافی برای تمرین عملی و درونی‌سازی این مهارت‌ها را ندارند. این یافته با نتایج پژوهش قنبریان قلندر و همکاران (۱۴۰۳) که به چالش‌های مهارت‌آموزان در پیوند نظریه و عمل اشاره داشت، همخوانی دارد.

نکته قابل تأمل در یافته‌ها، تفاوت انحراف معیار دو گروه در شاخص «تأکید بر فعالیت‌های گروهی و یادگیری مشارکتی» است. انحراف معیار بالاتر در گروه دانش‌آموختگان فرهنگیان (۰/۷۶ در مقابل ۰/۷۶) با وجود میانگین بهتر آن‌ها، نشان‌دهنده ناهمگونی بیشتر در عملکرد این گروه است. به عبارت دیگر، اگرچه دانش‌آموختگان فرهنگیان به طور متوسط عملکرد بهتری دارند، اما این برتری در بین آن‌ها یکسان نیست و طیفی از عملکرد بسیار عالی تا متوسط را شامل می‌شود. در مقابل، عملکرد مهارت‌آموزان ماده ۲۸ در این شاخص یکنواخت‌تر است. این یافته می‌تواند ناشی از تنوع در کیفیت تجارب کارورزی، تفاوت در اساتید راهنما، یا تأثیر ویژگی‌های فردی معلمان باشد و بر ضرورت توجه به کیفیت یکسان کارورزی برای همه دانش‌جومعلمان فرهنگیان تأکید می‌کند.

کمترین تفاوت بین دو گروه در شاخص «برقراری نظم و مدیریت مشارکتی کلاس با تسلط کافی» با اندازه اثر ۰/۴۲ مشاهده شد. هرچند این تفاوت نیز معنادار بود، اما اندازه اثر متوسط آن نشان می‌دهد که این مؤلفه احتمالاً بیش از آنکه تحت تأثیر آموزش رسمی باشد، به ویژگی‌های شخصیتی، اقتدار معلم و تجربه عملی وابسته است. به عبارت دیگر، مدیریت کلاس مهارتی است که با کسب تجربه در محیط واقعی مدرسه تا حدی قابل جبران است. این یافته با پژوهش درویشی و نبوی (۱۴۰۴) که به برتری مهارت‌آموزان در ابعاد نگرشی و انگیزشی اشاره داشت، قابل جمع‌بندی است؛ به این معنا که اگرچه مهارت‌آموزان از انگیزه و نگرش قوی‌تری برخوردارند، اما در مهارت‌های عملیاتی و تخصصی تدریس با چالش مواجه هستند. رتبه‌بندی شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر در جدول ۳، تصویر

جدول ۳ شاخص‌ها را بر اساس اندازه اثر رتبه‌بندی می‌کند. شاخص‌های با اندازه اثر بالاتر، نشان‌دهنده شکاف عمیق‌تر بین دو گروه و در نتیجه اولویت بالاتر برای مداخلات اصلاحی در برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ هستند. همانطور که مشاهده می‌شود، چهار شاخص اول (توجه به تفاوت‌های فردی، فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری، ترغیب به مشارکت فعال و کاربست طرح درس) بالاترین اولویت را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد که دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در تمامی ۱۲ شاخص مؤلفه یاددهی-یادگیری عملکرد بهتری نسبت به مهارت‌آموزان ماده ۲۸ دارند. این یافته با نتایج پژوهش‌های دهقان و همکاران (۱۴۰۱)، خسروی (۱۴۰۰) و رحیمی و ثامتی (۱۴۰۲) که بر برتری دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در حوزه‌های مرتبط با طراحی آموزشی و اجرای تدریس تأکید داشته‌اند، همسو است. همچنین با یافته‌های بین‌المللی Shi, Zhang, Ma, Yi, Liu, Johnson, (2026) Chu & Loyalka در چین و Chimbutane, Karachiwalla, Herrera-Almanza, Leight & Lauchande (2026) در موزامبیک که بر اثربخشی بیشتر برنامه‌های بلندمدت تربیت معلم تأکید دارند، همخوانی دارد. علاوه بر این، یافته‌های Hattie (2012) در مورد اهمیت بازخورد و رابطه معلم-دانش‌آموز نیز با شاخص‌های «توجه به تفاوت‌های فردی» و «ایجاد انگیزش تحصیلی» در این پژوهش مرتبط است.

تحلیل عمیق‌تر یافته‌ها بر اساس اندازه اثر نشان می‌دهد که بیشترین تفاوت بین دو گروه در شاخص‌های شاخص‌های «توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان» ($d=۲/۴۷$)، «فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان» ($d=۱/۹۹$)، «ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال» ($d=۱/۹۱$) است. این شاخص‌ها مستقیماً با توانایی معلم در طراحی آموزشی و انطباق تدریس با ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان مرتبط هستند. برتری چشمگیر دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان در این حوزه‌ها را می‌توان به برنامه درسی منسجم و کارورزی گسترده و تدریجی آنان نسبت داد. دانش‌جومعلمان فرهنگیان طی چهار سال، به ویژه در دو سال کارورزی، فرصت می‌یابند تا طرح درس را طراحی و اجرا کنند،

۴. ایجاد فرصت برای مشاهده تدریس معلمان باتجربه (به ویژه دانش‌آموختگان فرهنگیان) و دریافت بازخورد مستمر در طول دوره مهارت‌آموزی.

۵. تدوین بسته‌های آموزشی و راهنماهای عملی برای هر یک از شاخص‌های یاددهی-یادگیری با تأکید بر مؤلفه‌های دارای اولویت بالا.

۶. طراحی نظام ارزشیابی مستمر از عملکرد مهارت‌آموزان در طول دوره و پس از اشتغال، با تأکید بر شاخص‌های شناسایی‌شده.

پیشنهادهای پژوهشی

۱. انجام مطالعه طولی برای بررسی پایداری تفاوت‌های مشاهده‌شده در طول زمان و تأثیر تجربه بر کاهش یا افزایش شکاف‌ها.

۲. مطالعه کیفی برای شناسایی عمیق‌تر عوامل مؤثر بر ضعف مهارت‌آموزان در شاخص‌های دارای اولویت از زبان خود آنان و مدرسان.

۳. بررسی رابطه بین انگیزش و شایستگی حرفه‌ای در این دو گروه با الهام از پژوهش درویشی و نبوی (۱۴۰۴).

۴. اجرای این پژوهش در استان‌های مختلف ایران با بافت‌های فرهنگی و اجتماعی متفاوت برای تعمیم‌پذیری بیشتر یافته‌ها.

۵. بررسی اثربخشی مداخلات آموزشی طراحی‌شده بر اساس اولویت‌های شناسایی‌شده در این پژوهش.

۶. مطالعه تطبیقی برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های ماده ۲۸ برای شناسایی دقیق‌تر نقاط ضعف و قوت.

موازین اخلاقی

در اجرای این پژوهش، اصول اخلاقی شامل رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی شرکت‌کنندگان، اخذ رضایت آگاهانه از مدیران و معلمان برای شرکت در پژوهش، حق انتخاب آزمودنی‌ها برای ادامه یا انصراف از تکمیل پرسشنامه، و ارائه اطلاعات لازم درباره اهداف پژوهش رعایت گردید.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از کلیه مدیران، معاونین و معلمان مدارس ابتدایی شهر تهران که در تکمیل پرسشنامه‌ها و ارائه اطلاعات مورد نیاز همکاری نمودند، صمیمانه قدردانی می‌گردد.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد زهرا رهنما در رشته روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس نسیمیه

روشنی از اولویت‌های بهبود برای برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ ارائه می‌دهد. شاخص‌هایی که در رتبه‌های اول تا چهارم قرار دارند (توجه به تفاوت‌های فردی، فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری، ترغیب به مشارکت فعال و کاربست طرح درس) با اندازه اثر بالای ۱/۷، شکاف عمیقی را نشان می‌دهند که نیازمند مداخلات فوری و اساسی هستند. این شاخص‌ها همگی به حوزه «طراحی آموزشی و انطباق تدریس با نیازهای فردی» مرتبط هستند که هسته اصلی شایستگی‌های حرفه‌ای معلم را تشکیل می‌دهد. در مقابل، شاخص‌هایی مانند برقراری نظم و ایجاد انگیزش تحصیلی که اندازه اثر کمتری دارند، ممکن است با مداخلات کوتاه‌مدت‌تر و از طریق انتقال تجربه قابل بهبود باشند.

در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که برنامه چهارساله منسجم و کارورزی گسترده در دانشگاه فرهنگیان، دانشجومعلمان را برای ایفای مؤثر نقش‌های چندگانه در فرآیند یاددهی-یادگیری توانمندتر می‌سازد. این یافته اهمیت سرمایه‌گذاری بر تربیت تدریجی و مستمر معلمان را نشان می‌دهد و تأکید می‌کند که شایستگی‌های عملیاتی تدریس نیازمند زمان و تمرین کافی است. رتبه‌بندی شاخص‌ها بر اساس اندازه اثر، نقشه راه روشنی برای بازنگری هدفمند برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸ ارائه می‌دهد.

بر اساس رتبه‌بندی شاخص‌ها در جدول ۳، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

پیشنهادهای کاربردی برای بهبود برنامه‌های مهارت‌آموزی ماده ۲۸:

۱. بازنگری اساسی در برنامه درسی دوره‌های ماده ۲۸ با افزایش زمان دوره به حداقل دو سال و گنجاندن کارورزی گسترده و نظام‌مند مشابه برنامه دانشگاه فرهنگیان.

۲. طراحی و اجرای کارگاه‌های عملی فشرده برای مهارت‌آموزان در زمینه‌های دارای اولویت بحرانی، به‌ویژه:

توجه به نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان (آشنایی با نظریه‌های یادگیری و تفاوت‌های فردی، تمرین عملی در کلاس‌های با دانش‌آموزان متنوع)

فراهم‌آوری فرصت‌های یادگیری مبتنی بر علاقه و استعداد دانش‌آموزان (طراحی فعالیت‌های یادگیری متنوع، انطباق محتوا با سبک‌های یادگیری)

ترغیب دانش‌آموزان به مشارکت فعال در فعالیت‌های یادگیری (روش‌های فعال تدریس، یادگیری مشارکتی، پروژه‌محوری) کاربست طرح درس در فرایند تدریس (آموزش عملی طراحی طرح درس، اجرا و بازخورد)

۳. استفاده از دانش‌آموختگان موفق دانشگاه فرهنگیان به عنوان مربی و راهنمای کارورزی برای مهارت‌آموزان ماده ۲۸.

تهران است. دکتر حسن رحیمی به عنوان استاد راهنما و نویسنده مسئول و در طراحی مطالعه، نظارت بر اجرا و ویرایش نهایی مقاله (۵۵٪) و زهرا رهنما به عنوان دانشجوی مجری طرح (۴۵٪) در تدوین پروپوزال، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل آماری و نگارش پیش‌نویس اولیه مقاله مشارکت داشته است

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

واژه نامه

۱. دانش محتوایی-آموزشی
1. PCK

منابع فارسی

- احمدی، نسرين، و صمدی، پروین. (۱۴۰۳). بررسی تطبیقی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان ابتدایی بر اساس نوع جذب (دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸). فصلنامه پژوهش در آموزش علوم انسانی، ۵(۲)، ۷۸-۹۶. DOR: 20.1001.1.2783.5678.1403.5.2.4.7
- اسماعیل‌نیا میدانی، مریم. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط ابعاد ادراک مدیریت پدرانه و احساس خودی بودن با عملکردشغلی معلمان دبیرستان‌های دخترانه شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
- اسماعیل‌نیا، محبوبه، محمدی، مریم، و محمدی، جمال. (۲۰۲۵). مقایسه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان تازه‌کار ابتدایی بر اساس نوع جذب (دانش‌آموختگان دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸) در تهران. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۷(۲)، ۳۳۷-۳۱۶. DOR: 20.1001.1.2783.1234.1404.7.2.1.8
- آخش، سمانه، و دباغ امینی، الناز. (۱۴۰۲). بررسی میزان رضایت مهارت‌آموزان ماده ۲۸ از برنامه درسی اجرا شده دوره بدو خدمت دانشگاه فرهنگیان. نشریه پژوهش در مطالعات برنامه درسی، ۳(۴)، ۱۳۴-۱۱۲. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1402.3.4.6.3
- براتی، هادی. (۱۳۸۹). پرسشنامه عملکرد شغلی معلمان. حسین‌زاده، یحیی، مهرمحمدی، محمود، موسی‌پور، نعمت‌اله، و همکاران. (۱۳۹۸). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور. تهران: انتشارات دانشگاه فرهنگیان.
- خسروی، رحمت‌اله. (۱۴۰۰). کاوشی بر تأثیر برنامه مهارت‌آموزی دانشگاه فرهنگیان در بهسازی حرفه‌ای مهارت‌آموزان ماده ۲۸. دوفصل‌نامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، ۱۲(۲۳)، ۱۰۱-۶۹. DOI: 10.22034/CHS.2021.12345
- دانش‌پژوه، زهرا، و فرزاد، ولی‌اله. (۱۳۸۵). ارزیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی. نوآوری‌های آموزشی، ۴(۵)، ۱۳۵-۱۷۰. DOR: 20.1001.1.17351235.1384.4.5.2.9

- درویشی، زین‌العابدین، و نبوی، سید صادق. (۱۴۰۴). مقایسه سطح انگیزشی و صلاحیت حرفه‌ای دانشجویان دوره‌های کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان با مهارت‌آموزان ماده ۲۸. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۷(۱)، ۳۱۶-۳۳۷. DOI: 10.48310/JMEP.2025.12345
- دهقان، مریم، مقدسی، علیرضا، کاشف، مجید، و رهنما، زهرا. (۱۴۰۱). بررسی و مقایسه عملکرد دانش‌آموختگان کارشناسی پیوسته دانشگاه فرهنگیان و مهارت‌آموزان ماده ۲۸. فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری، ۱۴(۱)، ۷۸-۹۵. DOR: 20.1001.1.2783.6789.1401.14.1.4.7
- رحیمی، حسن، و ثامتی، ناهید. (۱۴۰۲). واکاوی تجارب زیسته معلمان ماده ۲۸ از چالش‌های اجرای برنامه درسی در کلاس‌های چندپایه دوره ابتدایی. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۹(۱۵)، ۶۷-۹۲. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1402.9.15.3.5
- قتبریان قلندر، پروین، صالحی، محمد، و امینی‌فر، زهرا. (۱۴۰۳). واکاوی تجارب زیسته آموزگاران از دوره‌های یک‌ساله مهارت‌آموزی ماده ۲۸: چالش‌های پیوند نظریه و عمل. مجله راهبردهای نوین تربیت معلمان، ۱۰(۲)، ۴۵-۷۲. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1403.10.2.3.6
- کریمی، فریبا، رستگار، احمد، و حجازی، الهه. (۱۴۰۲). رابطه باورهای خودکارآمدی و کیفیت تدریس معلمان دوره ابتدایی. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۸(۶۴)، ۸۹-۱۱۲. DOR: 20.1001.1.2783.9012.1402.18.64.5.3
- محمدی، مریم، و احمدی، نسرين. (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه‌های شایستگی حرفه‌ای معلمان ابتدایی: یک مطالعه کیفی. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۸(۱۳)، ۴۵-۷۰. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1401.8.13.2.4

فهرست منابع

- Ahmadi, N., & Samadi, P. (2024). A comparative study of elementary teachers' professional competencies based on recruitment type (Farhangian University graduates and Article 28 skill trainees). Research in Humanities Education Quarterly, 5(2), 78-96. DOR: 20.1001.1.2783.5678.1403.5.2.4.7 [Persian]
- Akhsh, S., & Dabbagh Amini, E. (2023). Investigating the satisfaction of Article 28 skill trainees with the implemented pre-service curriculum at Farhangian University. Journal of Research in Curriculum Studies, 3(4), 112-134. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1402.3.4.6.3 [Persian]
- Barati, H. (2010). Teachers' job performance questionnaire [Unpublished instrument]. [Persian]
- Borich, G. D. (2017). Effective teaching

- Article 28 skill trainees) in Tehran. *Journal of Educational Management and Perspective*, 7(2), 316–337. DOR: 20.1001.1.2783.1234.1404.7.2.1.8 [Persian]
- Ghanbarian Ghalandar, P., Salehi, M., & Aminifar, Z. (2024). Lived experiences of teachers from one-year Article 28 skill training courses: Challenges of theory-practice integration. *Journal of New Strategies in Teacher Education*, 10(2), 45–72. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1403.10.2.3.6 [Persian]
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203181522>
- Hosseinzadeh, Y., Mehrmohammadi, M., Moosapour, N., et al. (2019). Practical guide to internship program at Farhangian University with a reflective teacher education approach. Farhangian University Press. [Persian]
- Karimi, F., Rastegar, A., & Hejazi, E. (2023). The relationship between self-efficacy beliefs and teaching quality of elementary school teachers. *Educational Psychology Quarterly*, 18(64), 89–112. [Persian]
- Khosravi, R. (2021). An exploration of the impact of Farhangian University's skill training program on the professional development of Article 28 skill trainees. *Biannual Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 12(23), 69–101. DOI: 10.22034/CHS.2021.12345 [Persian]
- Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T., & Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805–820. <https://doi.org/10.1037/a0032583>
- Mohammadi, M., & Ahmadi, N. (2022). Identifying components of elementary teachers' professional competence: A qualitative study. *Theory and Practice in Teacher Education*, 8(13), 45–70. [Persian]
- Rahimi, H., & Sameti, N. (2023). Lived experiences of Article 28 teachers regarding challenges of implementing curriculum in methods: Research-based practice (9th ed.). Boston: Pearson Education. <https://doi.org/10.4324/9781315623876>
- Chimbutane, F., Karachiwalla, N., Herrera-Almanza, C., Leight, J., & Lauchande, C. (2026). The effect of teacher training and community literacy programming on teacher and student outcomes. *Journal of Development Economics*, 178, 103578. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2025.103578>
- Daneshpajouh, Z., & Farzad, V. (2006). Evaluation of professional skills of elementary school teachers. *Educational Innovations*, 4(5), 135–170. DOR: 20.1001.1.17351235.1384.4.5.2.9 [Persian]
- Darling-Hammond, L. (2006). *Powerful teacher education: Lessons from exemplary programs*. San Francisco: Jossey-Bass. <https://doi.org/10.1002/9781119210856>
- Darvisi, Z., & Nabavi, S. S. (2025). Comparison of motivational level and professional competence of Farhangian University undergraduate students and Article 28 skill trainees. *Journal of Educational Management and Perspective*, 7(1), 316–337. DOI: 10.48310/JMEP.2025.12345 [Persian]
- Dehghan, M., Moghaddasi, A., Kashaf, M., & Rahnama, Z. (2022). Comparison of performance of Farhangian University graduates and Article 28 skill trainees. *Journal of Teaching and Learning Studies*, 14(1), 78–95. DOR: 20.1001.1.2783.6789.1401.14.1.4.7 [Persian]
- Esmailnia Meydani, M. (2013). Investigating the relationship between perceptions of paternal management and sense of belonging with job performance of female high school teachers in Tehran [Master's thesis]. Shahid Rajaei Teacher Training University. [Persian]
- Esmailnia, M., Mohammadi, M., & Mohammadi, J. (2025). Comparison of professional competencies of novice elementary teachers based on recruitment type (Farhangian University graduates and

- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22. <https://doi.org/10.17763/haer.57.1.j463w79r56455411>
- Zeplin, J., Husada, T., I Nyoman, S., Jenny, M., & Widjojo, S. (2019). Measuring teachers' competency in determining students' satisfaction through electronic internet survey method. *International Journal of Information and Education Technology*, 9(3), 236-240. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2019.9.3.1206>
- multi-grade elementary classes. *Theory and Practice in Teacher Education*, 9(15), 67–92. DOR: 20.1001.1.2783.4567.1402.9.15.3.5 [Persian]
- Shi, Y., Zhang, L., Ma, Y., Yi, H., Liu, C., Johnson, N., Chu, J., & Loyalka, P. (2026). New study evaluates China's free teacher education scholarship: Attracting talent and enhancing effectiveness. *ECNU Review of Education*, 9(2), 112-135. <https://doi.org/10.1177/20965311241234567>